

[Holger Eriksen.]

os mere blåøjede naivister, der havde troet, at hvor der var en vilje, der var også en vej, at det var altsammen godt nok, men selvom der opnåedes enighed om principperne for forfatningen, ville det hele strande på valgloven. Og det kan jo ikke nægtes, at der var noget, der berettigede til denne antagelse.

Den gældende valglov blev gennemført af socialdemokrater og radikale under de konservatives passivitet og under venstres modstand. Det gav ikke noget godt grundlag for enighed. Skulle man gøre stillingen op, måtte det blive omtrent på følgende måde: de radikale og socialdemokraterne var tilfredse med valgloven, som den var, selvom de godt kunne ønske den forbedret på forskellige områder; de konservative var tilhængere af dens princip, men modstandere af bestemmelsen om, at et parti i tilfælde af overrepræsentation skulle afgive mandater, der var opnået ved fordelingen af kredsmandater. Desuden så de gerne en større repræsentation for de mindre amter, naturligvis på bekostning af de store. Venstre var principielt tilhænger af flertalsvalg i enkeltmandskredse med eller uden tillægsmandater; desuden var partiet — jeg kan godt sige naturligvis — modstander af overrepræsentationsparagraffen, ligesom det var modstander af, at stemmer afgivet i et område skulle få indflydelse på mandatfordelingen i et andet område.

Det var en stor opgave for udvalg 1 under forfatningskommissionen at finde et samlende midtpunkt, og når det alligevel lykkedes, skyldes det, at der er vist udpræget forhandlingsvilje fra alle sider. I forvejen var man i forfatningskommissionen gået ind for opretholdelse af den gamle bestemmelse om hensyntagen til de tyndtbefolkede egne. Om denne bestemmelse vil jeg gerne gentage, hvad jeg har sagt før, at med den udvikling, der er sket med hensyn til vore transport- og samfærdselsmidler, savner den ganske saglig begrundelse. Når der alligevel har været enighed om at opretholde den, skyldes det udelukkende, at alle partier er eller må være interesseret i, at deres

repræsentanter på tinge fordeles jævnt over hele landet, fremfor at de klumper sig sammen i det østlige hjørne; men denne erkendelse indebærer naturligvis ikke, at man er parat til at give en stemme afgivet eet sted i landet større politisk vægt end en stemme afgivet et andet sted i landet. Dette synspunkt bøjede venstre sig for, hvorved der opnåedes enighed om, at hovedprincippet i den gældende valglov skulle bevares, ligesom der opnåedes enighed om at gå ud fra arealfaktoren 25, et lidt lavere tal end det, der i dag bruges. Arealfaktorens størrelse er udtryk for det hensyn, man tager til befolkningstætheden.

Men tilbage var mange andre problemer, bl. a. overrepræsentationsbestemmelsen, om hvilken det vel kan siges, at den er effektiv, men ikke umiddelbart tiltalende. Der er vel her grund til at minde om de nærmere forhold ved dens tilblivelse. Årsagen til den sidste valglovsrevision var som bekendt, at venstre, der i forvejen var favoriseret, havde lavet fidusen med hovedstadens venstre, hvorved partiet i alt havde opnået 7 mandater mere, end det havde stemmer til. For at afbøde gentagelser reducerede man kredsmandaternes antal og forøgede tillægsmandaterne tilsvarende. Der var som bekendt nogen surhed indenfor venstre i anledning af, at partiet nu ville komme til at dele vilkår med de andre partier, og det var formodentlig under indtryk heraf, at dets presse lancerede den påstand, at den ny valglov ville betyde, at socialdemokratiet nu ville kunne få flere mandater, end det havde stemmer til. Denne påstand var ikke rigtig, men for at slå en pæl igennem den på en effektiv måde indførtes bestemmelsen om overrepræsentation. Forsåvidt er det altså venstre, der har æren for denne paragraf omend naturligvis indirekte.

Socialdemokraterne har ikke haft noget imod at lade den falde, naturligvis under forudsætning af, at valgloven i sig selv gav garantier for, at intet parti kunne opnå flere mandater, end det havde stemmer til. Nu lå det imidlertid sådan, at venstre ønskede så mange kredsmandater som muligt og som følge deraf så få tillægsmandater som muligt,